Beste lezers,

Het is alweer het laatste D.A-museumnieuws voor 2016. Wat vliegt de tijd toch snel.

Tijdens de grote vakantie draait het het D&Amuseum niet steeds op de volle bezetting vanwege de jaarlijkse verlofperiode die wordt opgenomen, maar toch zijn we erin geslaagd om u enkele fijne artikels voor te leggen.

Persoonlijk, ben ik enorm trots te kunnen melden dat onze administratie voor het eerst in haar lange geschiedenis, deel heeft uitgemaakt van het defilé op 21 juli ter ere van onze Nationale Feestdag. Dit is een gevolg van de uitstekende prestaties die onze collega's geleverd hebben tijdens en vlak na de terreuraanslagen in maart 2016.

We hebben voor u ook een bondige uiteenzetting van enkele belangrijke zaken die besproken werden tijdens de Algemene Vergadering en u beslist zullen interesseren.

U had tevens nog recht op een tweede deel waarin collega Petrus Van Goethem, zaliger, vertelt over zijn bijzondere carrière bij onze administratie.

Tussen deze iets langere artikels, vindt u hier en daar ook pareltjes van faits divers, die we u niet willen onthouden.

Tot slot heb ik wel een iets minder leuk aandachtspunt, namelijk het abonneegeld voor 2017. We hopen dat wij nogmaals op uw steun mogen rekenen en dat u vóór 1 januari 2017 een bedrag van 3 euro wil storten op het rekeningnummer IBAN BE 36 0001 5253 0981.

Alvast hartelijk bedankt!

Ann Van Puymbroeck
De secretaris

Bezoek van de directeur ICT dhr Marc Vandersmissen in ons museum: een hele eer!

Samen met David Van den Driessche (attaché op de dienst ICT) en Philip Gevaert (financieel deskundige in de Spitsenstraat) bezocht Marc Vandersmissen, de directeur van ICT, ons museum op maandag 18 juli 2016. Ikzelf leidde de heren rond.

Ze waren vooral verrast door de vele vormen van de smokkel en zeker ook door de steeds groter wordende inventiviteit van de smokkelaar. Unaniem waren ze het eens dat het namaken van dagdagelijkse benodigdheden zoals shampoo, tandpasta , douchegel e.d. - die tegenwoordig in grote hoeveelheden worden nagemaakt - een groot risico inhouden voor de koper. Zeker wat de namaak van voeding betreft, kan je niet voorzichtig genoeg zijn. Je weet immers niet met welke onveilige ingrediënten je te maken krijgt.

Ook het verleden interesseerde deze heren. Zo stonden we even stil bij de fameuze klomp met hak vooraan zodat de douane, wat betreft de richting die de fraudeur nam, danig werd misleid.

Dat ze genoten van dit bezoek en ze achteraf aangenaam verrast het lokaal verlieten, ontging me zeker niet.

Van l naar r : Marc Vandersmissen, Philip Gevaert en David Van den Driessche

Marlies Van Tichelen

Nationaal Defilé op 21 juli 2016

Ter gelegenheid van de Nationale Feestdag defileerde de Algemene Administratie van Douane & Accijnzen op donderdag 21 juli 2016 op het Paleizenplein. Dit was een première want nooit eerder nam onze administratie deel aan dat defilé. De Belgische autoriteiten wilden op deze manier de douanediensten bedanken voor de manier waarop zij betrokken waren in de strijd tegen de terreur.

Zo hielpen verschillende collega's tijdens de aanslagen op de luchthaven op 22 maart bijvoorbeeld mee met het bijstaan van de hulpdiensten en zorgden onze bewapende diensten sindsdien mee met onder meer het bewaken van de grenzen. Deelname aan het defilé was dan ook een mooie erkenning voor alle collega's.

Naast deelname aan het defilé, stond de Douane voor het eerst met een uitgebreide informatiestand in de Regentschapstraat, waar onder meer politiediensten, leger, civiele bescherming en andere overheidsdiensten eveneens vertegenwoordigd waren.

Ons team bestond die dag uit een twintigtal collega's. Er waren collega's uit Zaventem en Wallonië aanwezig met de *Scanvan* om geïnteresseerden te tonen hoe bagage in de luchthavens wordt gescand. Hiernaast waren er nog demonstraties met de drughond, waren onze motorrijders present en beantwoordden een aantal collega's zeer uiteenlopende vragen van nieuwsgierige burgers.

Nog even met z'n allen op de foto

Wie van jullie heeft er drugs bij?

Het D&Amuseum leverde een mooie bijdrage aan de materiële aankleding van deze infostand. Zo leverden we 3 mannequins waarop de nieuwste gala-uniformen samen met een interventie uniform werden getoond aan het publiek. Verder was de in beslag genomen nagemaakte vaas uit het Kuifje-album De "*blauwe* lotus" één van de blikvangers.

Nog even de uniformen controleren voor de bezoekers arriveren

de nagemaakte vaas uit het Kuifje-album De "blauwe lotus"

Voorts gaven we ook nog een twintigtal CITES- en namaakartikelen (onder andere een nijlpaardtand, handtas in slangenleer, portefeuille van Louis Vuitton en een donsdeken van Gucci) in bruikleen om de vitrinekast mee te helpen vullen. Deze kast lokte doorheen de dag heel wat kijklustigen naar onze stand. Zeer vaak was men verwonderd over de verscheidenheid aan goederen die wij als douane zoal in beslag nemen.

Gedurende de hele dag was het een komen en gaan. Het was duidelijk dat sommigen zich nog steeds afvroegen of de douane nog wel bestaat, dat men heel wat vragen had over onze dagelijkse werking en welke accijnsproducten men in welke hoeveelheden de grens mag overbrengen.

Ook administrateur-generaal Kristian Vanderwaeren kwam ons een hart onder de riem steken tijdens een bezoek aan onze stand vooraleer hij met enkele andere genodigden plaatsnam voor het Nationaal Defilé op het Paleizenplein. Voor onze collega's betekende dit bezoek echter niet het einde van de shift, want men bleef tot 22u op post om kijklustigen te woord te staan.

Tekst: Bert Verhoeven
Foto's: Bert Verhoeven, Samuel Bury

Wat u kan interesseren

In het kort vatten we hier enkele belangrijke nieuwtjes samen, die u als toegetreden lid van het D&A-museum wellicht kan interesseren. Dit is wat onder meer besproken werd tijdens de Algemene Vergadering en de bijeenkomst van de Raad van Bestuur van 15 juni 2016.

Nieuwe kandidaturen

Momenteel telt de Algemene Vergadering van onze vereniging 42 effectieve leden met stemrecht. Dit is een toename van 4 leden t.o.v. vorig jaar.

Administrateur-generaal *Kristian Vanderwaeren* had reeds kort na zijn aantreden - bij de officiële opening van de tijdelijke tentoonstelling "Boter bij de Vis" - te kennen gegeven dat hij interesse had om lid te worden van het D&Amuseum en reageerde positief op de vraag of hij ook tot de Raad van Bestuur wilde toetreden.

Sophie Caillaux, adviseur-generaal van de OCC CA Brussel stemde eveneens in met de toetreding tot de vzw en de Raad van Bestuur. Zij zal de plaats innemen van Michèle Joly, die begin 2017 met pensioen wenst te gaan. Michèle Joly vertegenwoordigde als adviseur van de directie Communicatie mee de Franstaligen van onze administratie, maar ze deed zoveel meer. Het wel en wee van het D.A.-museum lag haar nauw aan het hart en wij zijn dan ook heel dankbaar voor haar bijzondere inzet de voorbije jaren.

Michèle Joly

Sophie Caillaux vond onder haar medewerkers meteen een andere geïnteresseerde kandidaat, met name *Christophe Borgers*.

Tot slot sloot *Els De Pril*, adviseur-generaal van de regio Brussel aan bij haar reeds aanwezige collega's Bart Vleugels (Regio Leuven), Alain Muyshondt (Regio Gent), Eric De Smet (regio Hasselt) en Robert Robbrecht (Regio Antwerpen). De regiomanagers van Luik en Bergen gingen niet in op onze vraag om lid en bestuurder te worden van de vzw.

Minder opslagcapaciteit

In mei 2015 verloren we de opslagplaats in Meer en eind juli 2016 sloot het depot in Heist-op-den Berg. In het depot stonden vooral oude vitrinekasten en ander opbergmateriaal. Zo'n verhuis is geen peanuts, maar penningmeester Marlies Van Tichelen en stafmedewerker Marc Vergauwen konden rekenen op de uitstekende hulp van Werner Bethuyne en Theo Poesmans van de Stafdienst Logistiek.

Meer vrijwilligers

Tijdens deze Algemene Vergadering hebben we medewerker *Jos Geeraerts* ook even in de bloemen gezet. Jos was reeds actief aan de slag toen het D&A-museum nog opgericht moest worden. Als je dan weet dat ons museum nu 30 jaar bestaat (°1988), begrijpt u dat Jos ook lang na zijn oprukstelling voor het museum gewerkt heeft. Collega *Jean Vets*, inmiddels ook al een kranige 80-tachtiger en Jos staan samen gepassioneerd mee in voor het behoud en beheer van de duizenden voorwerpen in het museumdepot. Een job die niet altijd even proper, gemakkelijk of dankbaar is. Toch waarderen de overige effectieve leden ten zeerste dat zij deze klus willen klaren in hun vrije tijd.

Terecht hebben Jos en Jean al eens geopperd dat zij, gezien hun leeftijd, dit werk niet kunnen blijven doen en dat ze graag jongere, geïnteresseerde krachten zien aansluiten om hen een handje te komen helpen. Dus hierbij een oproep voor de collega's die nog wat vrije tijd hebben. Indien u zich graag wil bezighouden met het schoonmaken, labelen, inventariseren en bewaren van onze museumobjecten, zodat we er nog jaren van kunnen genieten, bel of schrijf ons dan gerust via het telefoonnummer 0257/78000 of het e-mailadres: da.regioman.mus.antwerpen@minfin.fed.be

Jos Geeraerts *° 7 december 1936*

Ik ben gepensioneerd "hoofddouanebeambte" sinds 1996. Eigenlijk stond ik mee aan de wieg van het Douanemuseum. In 1986 werkte ik, samen met collega Bob Verwerft, op het secretariaat van "den DAP" (nu Andouac). Een logisch gevolg was, dat de toenmalig Gewestelijk Directeur (Buyst) bepaalde, dat wij ook ingezet werden om ons steentje bij te dragen aan het ontstaan van het museum. Ik ben handig, gezegend met een goed organisatietalent en kwijt mij met plezier van deze taak.

Jean Vets *° 31 oktober 1934*

Ik ben gepensioneerd "1ste financiebeambte" sinds 1994. Hoe ik bij het museum ben gekomen? Wel, na een telefoontje van Jos in 1994. Jos wist dat ik een verwoed verzamelaar ben en dan nog eentje die serieus gebeten is door de militaria microbe. Daardoor ben ik ook liefhebber en kenner van uniformen. Ik besloot mijn kameraad niet teleur te stellen en kom sindsdien ook op woensdag helpen.

Enkele resultaten

Tijdens de AV vernamen we dat we in 2015 in totaal 1735 bezoekers ontvingen. Bij 30 bezoeken ging het over 599 mensen in opleiding. Dit is het resultaat van de bijdrage die het D&A-museum levert in het kader van het werkplekleren op vraag van onze administratie en de educatieve pakketten die zij aanbiedt. Momenteel (eind augustus 2016) zitten we aan een 1250 bezoekers gespreid over een 90-tal bezoeken.

Het D&A-museum ondersteunde in 2015 tevens 8 tentoonstellingen en andere evenementen. Opvallend hieraan was het internationale karakter van de bruiklenen. Zo stonden enkele van onze objecten te pronken in Frankrijk, Luxemburg en Nederland.

Werkingsjaar 2016

Maar u wenst uiteraard ook te weten welke activiteiten we reeds afgehandeld hebben of op stapel staan in 2016?

In februari namen we deel aan "Krokuskriebels", specifiek opgezet voor gezinnen met kinderen. Het werd een succesvolle week met 200 bezoekers, die talrijke douane-gerelateerde spelletjes konden spelen.

Onze tijdelijke tentoonstelling "Boter bij de Vis" is intussen met succes afgerond. We hebben in de periode van februari tot eind juni ruim 1000 bezoekers gehad, waarvan een aanzienlijk deel specifiek kwam voor de expo. We zijn dus zeker tevreden met het resultaat. Ondertussen werd de onderzoeksfase voor het project "D&A in de Grote Oorlog" hervat. We zoeken o.a. informatie over de werking van de administratie tijdens de bezetting, over ambtenaren in het verzet en de aanvulling van de gegevensbank "gesneuvelden" Dit met het oog op een nieuwe tentoonstelling in 2018 en een mogelijke publicatie.

Ook wordt er verder werk gemaakt van de samenwerking met het Rijksarchief. Er is bijkomend overleg nodig met het ARA, o.a. op het vlak van digitalisering en het overdragen van de personeelsdossiers.

Eén van de zaken die om meer aandacht vraagt, is de verdere invulling van de vaste opstelling. Tijdens de zomermaanden zijn er minder bezoekers en dat geeft de gelegenheid om een aantal vernieuwingen door te voeren.

We zijn ook steeds op zoek naar hedendaagse voorwerpen. Daarom vragen we met name aan de fiscaal deskundigen en experten binnen de administratie O&O even te overleggen met hun chef of representatieve voorwerpen van een inbeslagname i.v.m. fraude op het gebied van namaak, Cites en drugs aan het D.A.-museum in bruikleen kunnen gegeven worden. Alvast bedankt.

Tekst: Anne Van Puymbroeck
Foto's: Marlies Van Tichelen

Het Beleidsplan

Een hoofdpunt tijdens de bijeenkomst van de Raad van Bestuur midden juni was het nieuwe beleidsplan voor het D&Amuseum. We legden hierover ons oor te luisteren bij conservator Francis Huijbrechts.

Wat houdt dat document precies in?

FH: Het beleidsplan is in grote lijnen de rode draad voor onze museumwerking gedurende een vastgelegde periode, maar het is ook meer. Het laat ons nadenken over waar we vandaan komen, waar we momenteel staan en waar we met het D&A-museum naartoe willen. Zo vormt een belangrijk onderdeel van de voorbereiding de SWOT-analyse. Hierin worden onze interne en externe sterktes en zwaktes en de interne en externe kansen en bedreigingen opgelijst, zodat die later zoveel mogelijk kunnen worden ingecalculeerd.

Hoe ga je te werk?

FH: We vertrekken vanuit onze statuten, de missie en de opdrachten die we onszelf als D&A-museum hebben opgelegd en van daaruit worden een aantal strategische en operationele doelstellingen geformuleerd. Uitgangspunt voor de strategische doelstellingen zijn de vier basisfuncties in het D&A-museum: verzamelen, bewaren, onderzoeken en de publiekswerking en die kerntaken worden gekoppeld aan de nodige ondersteuning vanuit het management.

Van daaruit werd er in 2013 voor het eerst in de geschiedenis van ons museum een driejarenplan uitgewerkt, met vijf strategische doelstellingen en achttien operationele doelstellingen. Hieraan werden tweeënzestig concrete actiepunten gekoppeld. Dit kan bijvoorbeeld gaan om plannen voor tentoonstellingen en deelname aan bepaalde manifestaties, richtlijnen in verband met de inrichting van het depot en de verdere ontsluiting van de collectie of aanbevelingen op vlak van opleiding van onze medewerkers of samenwerking met andere erfgoedpartners.

Bij de evaluatie begin dit jaar bleek uiteindelijk 80 % van de actiepunten behaald te zijn en dat is een mooi resultaat. Zeker gezien er tevens aandacht moest worden besteed aan enkele onvoorziene ontwikkelingen, zoals de grote overdracht van de collectie uit Brussel.

In overleg met de stafmedewerkers en ondervoorzitter Bert Verhoeven werd vervolgens een voorstel voor het nieuwe beleidsplan 2016-18 uitgewerkt. Dit werd achtereenvolgens voorgelegd aan het Museumcomité en aan het Dagelijks Bestuur, waarbij op vraag van voorzitter Robert Robbrecht nog een aantal aanpassingen werden doorgevoerd. Dit definitieve voorstel werd op 15 juni besproken door de Raad van Bestuur en goedgekeurd, zodat de bakens voor de volgende drie jaar zijn uitgezet.

Wat heeft het nieuwe beleidsplan in petto?

FH: De strategische en operationele doelstellingen bleven - mits kleine aanvullingen - dezelfde. Er werden voor deze nieuwe beleidsperiode vijfenveertig actiepunten geformuleerd, waarbij we ernstig rekening moesten houden met onder andere de oplopende beperkingen op vlak van budget, ruimte en inzetbaarheid van onze medewerkers.

Een flink aantal van de actiepunten vanuit de vorige beleidsperiode kon overigens worden hernomen omdat het vaak om lopende processen gaat, zoals de verdere inventarisering en digitalisering van onze collectiestukken. Maar er zijn toch ook een aantal bijsturingen of nieuwe invalshoeken opgenomen. Zo zal er op korte termijn meer aandacht gaan naar de meertaligheid en de verdere invulling en actualisering van de vaste opstelling.

Vanuit de Raad van Bestuur kregen we de opmerking dat het nieuwe beleidsplan behoorlijk ambitieus is, maar ik heb erop gewezen dat het aantal actiepunten reeds effectief werd teruggeschroefd in vergelijking met de vorige beleidsperiode. Het is gezien de omstandigheden mogelijk onvermijdelijk dat er in het D&A-museum een spanningsveld bestaat tussen wat wenselijk is en wat er nog haalbaar is met de beschikbare mensen en middelen, maar daarom moeten we de vele uitdagingen niet noodzakelijk uit de weg gaan. Financiering, medewerkers, opslagcapaciteit en het realistisch aanscherpen van onze kerntaken blijven evenwel cruciale aandachtspunten voor het D&A-museum.

Oud-collega's vertellen

De carrière van een douanier is niet zo saai...

Zoals ik vorige keer al vertelde, nodig ik regelmatig oud-collega's uit om iets te vertellen over hun carrière. Zo gingen eregewestelijk directeur Cyriel Inghels van de directie Antwerpen en ik, enkele jaren geleden, op bezoek bij eregewestelijk directeur van de directie Hasselt. Petrus Van Goethem is ondertussen niet meer onder ons, maar dat maakt zijn getuigenis nog belangrijker.

Vorige maand trachtte de heer Van Goethem ons ervan te overtuigen dat de carrière van een douanier niet zo saai is én hij was nog niet uitverteld...

Naam: **Petrus, Fidelis Van Goethem**
Woonplaats: Molenheide – Wijnegem
Geboren op: 12 oktober 1913 te Sint-Niklaas
In dienst getreden: 1 november 1930 te Antwerpen

Sluikse invoer van nieuwe auto's

(1940/43)

Ik kwam binnen op 1 november 1930 als technisch commies, maar ik heb heel wat tijd verloren door mijn legerdienst (1933), de mobilisaties in 1938 en 1939 en mijn krijgsgevangenschap (1940). In augustus 1940 keerde ik terug bij de administratie. Na amper 1 week gewone kaaidienst werd ik aangewezen om samen met drie verificateurs (lees fiscaal deskundigen) en onder toezicht van controleur Zondack (adviseur) op het grondgebied van de stad Antwerpen na te gaan of er door naar Frankrijk gevluchte inwoners, bij hun terugkeer Franse auto's werden meegebracht zonder betaling van het invoerrecht. Er bestond een lijst van nummerplaten van Antwerpse inwoners die in het bezit waren van een auto. De lijst was in opdracht van de Duitsers door de stad opgemaakt, maar wij gebruikten diezelfde lijst om uit te vissen of er sluiks geen Franse auto's tussen zaten, waarop uiteraard nog invoerrechten moesten betaald worden.

We hadden nog een andere bedenkelijke opdracht.

Antwerpse firma's mochten voorwaardelijk met vrijstelling van invoerrechten goederen aangeven die bestemd waren voor levering aan de Wehrmacht. Om die vrijstelling definitief te maken moest de ploeg van controleur Zondack bij de militaire en paramilitaire organisaties, die op het grondgebied van Antwerpen gevestigd waren, navragen of de goederen werkelijk geleverd werden en ten behoeve van de Wehrmacht in gebruik werden genomen. U kunt wel aannemen dat wij met zulke vragen bij de Duitsers allesbehalve welkom waren !

"Ik hielp de papierberg opruimen"

(1944/45)

In 1944 ben ik naar de Directie gegaan als versterking voor de dienst Geschillen. De smokkel van tabak in West-Vlaanderen was toen dé hoofdbekommernis. Er lagen heel wat onafgewerkte dossiers. De boetes moesten namelijk door de gewestelijk directeur (adviseur-generaal) vastgelegd worden, maar tijdens de oorlog kwamen er meer dossiers binnen dan dat er afgewerkt werden. Met de bevrijding kwam ook het einde van de tabaksmokkel. Om de grote kuis op gang te brengen, werd

op mijn voorstel beslist alle nog hangende tabakszaken af te handelen door verbeurdverklaring zonder boete...

Bij het hernemen van de havenbedrijvigheid in 1944/45 kwam men tot de bevinding dat er heel wat sigaretten werden gesmokkeld met de "Libertyschepen" (vrachtschepen die vooral voor de bevoorrading van de geallieerde troepen werden gebruikt). Ook die dossiers moesten opgelost geraken. Het was mijn job om een akte van overeenkomst op te stellen maar de bevoegdheden van de directeur waren beperkt wegens het hoog bedrag aan rechten en boetes; het geschil moest dus aan de beslissing van de directeur-generaal (administrateur-generaal) onderworpen worden. Men wilde dat die dossiers zo vlug mogelijk opgelost geraakten maar dat was onmogelijk tenzij...Ik heb toen voorgesteld de aktes zo op te stellen dat er stond: "...onder voorbehoud van goedkeuring door de Minister" i.p.v. "..namens de Minister". Daarmee namen wij de bevoegdheid over en moesten we achteraf alleen nog de goedkeuring vragen.

Na verloop van tijd raakten de papierbergen stilaan opgeruimd en was mijn aanwezigheid op de Directie niet meer nodig. Mijn standplaats was Antwerpen-Zuid gebleven. Vanaf 1 oktober 1950 kreeg ik echter het Entrepot als officiële standplaats toegewezen. Tussen allerlei interims door bleef ik wel op de Inspectie van inspecteur (adviseur) Coonen werken. Ingevolge de overschakeling het Belgisch specifiek tarief naar het Europees tarief "ad valorem" kwam er een nieuwe boeman tevoorschijn: de "belangengemeenschap".

Op de Inspectie kreeg ik daarvan de eerste dossiers te verwerken en moest daarvoor belangrijke verplaatsingen maken met eigen middelen. Dat was niet te verantwoorden. Het onderwerp werd op nationaal niveau inmiddels zo uitgebreid en ingewikkeld dat de bevoegdheid gecentraliseerd werd bij de Speciale Dienst.

Op weg naar gewestelijk directeur

(1948/78)

Vanaf 1948 kreeg ik al verschillende interims aangeboden van controleur (nu attaché), maar pas op 1 januari 1952 werd ik benoemd. Mijn eerste vaste standplaats kreeg ik op 1 februari 1952, namelijk de afdeling Antwerpen (Kolonie). Daar werd ik in de eerste plaats belast met de Belgische formaliteiten, maar er werd van mij tevens verwacht dat ik

collega Pahaut een handje hielp bij de Congolese formaliteiten. Alras bleek de bijzaak echter de hoofdzaak te zijn. Deze sectie had zo haar eigenaardigheden. Zo werden voor de goederen die via Antwerpen naar Belgisch Congo werden gevoerd, de invoerrechten reeds hier in Antwerpen betaald en geïnd!

In 1963 werd ik benoemd tot inspecteur (adviseur). In die functie heb ik eerst 1 jaar op de Opsporingsinspectie gewerkt en nadien ben ik terug naar de haven gegaan.

Op 1 mei 1973 werd ik dan adjunct-directeur (adviseur). De heer Coonen was gewestelijk directeur (adviseur-generaal). Hij belastte me om samen met twee ambtenaren richtlijnen op papier te zetten, i.v.m. gezondheid of verfraaiing van de werkplaats, want dat was nog nooit eerder gebeurd. Ondertussen waren de houten aubetten vervangen door stenen én voorzien van de nodige accommodatie, maar sommige zaken liepen nog steeds de spuigaten uit.

Zo was er de Ontvangerij in het Entrepot, waar zeker 100 mensen waren tewerkgesteld en dan spreken we nog niet over de tientallen bezoekers die er dagelijks kwamen. Als er een brand zou uitbreken, was er echter slechts één uitgang – een soort draaimolen, waar je man per man door moest – en voor de ramen zaten dikke ijzeren tralies ter bescherming tegen diefstal. Wij hebben dan een brochure samengesteld waarin het

personeel werd uitgelegd hoe best te handelen bij een brand en die hebben ze, met de goedkeuring van de gewestelijk directeur, uitgedeeld. Bovendien kreeg iedereen een fiche, waarop de herkenningsmerken van gevaarlijke goederen voorkwamen, alsmede aanbevelingen in geval van calamiteiten.

Dat werk ligt me wel: eerst documenteer ik mij over een bepaald onderwerp, om vervolgens die documentatie zo te bewerken dat de mensen gemakkelijk maar optimaal geïnformeerd raken. Zo heb ik in Hasselt een soort werkfiches opgemaakt voor de Plantondienst aan de Belgisch-Nederlandse grens. Ik heb dat ook meegedeeld aan de directeurs van Gent en Antwerpen, zodat hun personeel daar ook gebruik van kon maken. Als gewestelijk directeur (1 september 1975) in Hasselt heb ik ook een complete werkbeschrijving opgesteld voor de controle op stookolie in auto's. Daar staat in beschreven welk materiaal er gebruikt moet worden en ook hoe het te hanteren.

Met pensioen

1978

Sinds 1 november 1978 ben ik met pensioen, maar ik hou er nog altijd van om documentatiemappen aan te leggen. Ik heb recent bundels uitgewerkt rond mijn ervaringen in het kantoor Lommel-Kolonie in 1935, de geschiedenis van het Koloniaal Tolambt te Antwerpen, Petroleum-Zuid te Antwerpen in de jaren '30, de Stocatra,... Telkens heb ik een exemplaar geschonken aan het Nationaal Museum en Archief van Douane en Accijnzen.

Samengevat werd ik in mijn naoorlogse carrière van controleur (attaché) tot en met gewestelijk directeur ambtshalve betrokken bij heel wat nieuwigheden.

In de directie Antwerpen:

- De petrochemische bedrijvigheid aan het Kanaaldok en op de Linkeroever
- De grensovergang voor de binnenscheepvaart op het kanaal Antwerpen – Rotterdam
- Het kantoor Meer
- De farmaceutische bedrijvigheid te Heist-op-den-Berg

- De autocarbouw te Koningshooikt
- De industriezone Puurs-Bornem

In de directie Hasselt:

- Het kantoor Boorsem
- De industriezones, vooral Genk, Geel/Mol, Turnhout
- De legerbasissen

Het was dan ook in de periode 1948/1976 dat werk gemaakt werd van de actualisering van de Antwerpse Plaatselijke Reglementen, die reeds dateerden van vóór de Eerste Wereldoorlog en zelfs in ééntalig Frans nog moeilijk te vinden waren. Hoed af terzake voor de prestaties van Ludo Van den Enden in de graad van verificateur tot en met hoofdcontroleur op de directie onder het gezag van zes opeenvolgende Antwerpse gewestelijk directeurs!

Tot besluit wil ik nog het volgende zeggen: uit dit onderhoud mag blijken dat de carrière van een douanier niet zo saai is als veel mensen denken. Wat er ook van zij; ik ben blij dat Minister Baron Houtart mij op 1 november 1930 aangesteld heeft als technisch commies DA en Z.M. Koning Boudewijn mij met ingang van 1 november 1978 eervol ontslag heeft gegeven met de toelating de eretitel van gewestelijk directeur DA te dragen. Op de keper beschouwd, en enkele ongemakken en tegenslagen onbesproken gelaten, ben ik tevreden over mijn carrière. En nu ben ik al een hele tijd, wat men noemt op rust!?

(1) De benaming van de graden wisselt regelmatig. De heer Van Goethem spreekt over een verificateur. Tot 1 maart 2005 was dat een eerstaanwezend (eaw.) verificateur. Nadien gebruiken we de benaming "fiscaal deskundige" of "financieel en administratief deskundige". We hebben hier geopteerd om de benamingen aan te passen zoals ze nu in voege zijn.

Tekst en Foto's: Ann Van Puymbroeck

UNADJUSTED

Er was een tijd dat maandelijks tienduizenden Zwitserse armbandhorloges werden binnen gesmokkeld. Nagenoeg alle Antwerpse, Brusselse en Oostendse handelaars verkochten ze aan Engelse en Poolse zeelui die ze op hun beurt weer buiten smokkelden.

De horlogehandelaars zorgden er wel voor dat ze een factuurtje konden voorleggen voor ieder van de voorradige merken. Maar het werd moeilijker wanneer ze over een ruime stock horloges beschikten, vooral als ze gevonden werden in geheime bergplaatsen die ze in de toog, het bureel of het uitstalraam hadden ingebouwd. Bovendien maakten de speurders de horloges open en wanneer op het binnenwerk de vermelding "unadjusted" was ingeslagen, viel ontkennen moeilijker. In Groot Brittannië of de USA werd een voordeliger invoerrecht gehanteerd wanneer de horloges niet afgesteld waren. Toch vroeg een handelaar om zeer dure horloges, gevonden in een bergplaats, om te ruilen tegen driemaal zoveel horloges van minder dure merken. Zelfs in nood nog marchanderen.

Als men jaren in het vak zit, bouwt men een grotere kennis op. Telkens wordt het beeld van de puzzel duidelijker. Men tracht te achterhalen hoe de smokkelroute loopt om zodoende dichter bij de bron te kunnen ingrijpen.

Zo werd de aandacht getrokken op een groot appartementsgebouw op een grote, brede laan. Het was een hoekgebouw met op het gelijkvloers een café-bar. De bewaking van het gebouw was zeker geen sinecuur. We wisten immers niet wie van de bewoners onze aandacht moest krijgen. Bovendien moest men, zelfs wanneer men zich regelmatig verplaatste, voorkomen dat de buurtbewoners argwanend werden. Dat lukte niet; we kregen bezoek van de politie die gealarmeerd was. De bewaking moest over een nog grotere afstand gespreid worden. Op de tweede dag was de herberg echter gesloten wegens een familiefeest en dat vereenvoudigde de opdracht.

We hadden in de late avond een verhoogde drukte opgemerkt aan de afzonderlijke ingang van de appartementen. Vooral op de eerste verdieping brandde er volle licht en schimmen schoven heen en weer. Even na middernacht zagen we drie personen, elk drager van een zware valies, om de hoek verschijnen en de zij-ingang betreden. Bij een verkenning te voet vonden we om de hoek een personenauto met Nederlandse nummerplaat. En terwijl we ons vragen stelden, verliet een ons bekend

Hier toont opleider Marcel Cailliau zijn studenten waar er verborgen ruimtes kunnen voorkomen in een wagen. Het voertuig dat u hier ziet, is dat waarover men het heeft in dit artikel. De in beslag genomen auto is nog jaren gebruikt in de Douaneschool te Kapellen

horlogehandelaar het gebouw. Hij was drager van honderden horloges! Terwijl hij naar een nabijgelegen politiekantoor werd gebracht, kwam al een tweede bekende handelaar buiten die met ons dezelfde weg opging. Nu werd het echt spannend maar ook problematisch.

Terwijl we ons rond het Nederlandse voertuig ophielden, draaiden drie personen met lege valiezen om de hoek. Hun identiteit werd genoteerd maar toen ze onze bedoelingen door hadden, konden twee van de drie ontsnappen. We waren in de minderheid en de auto interesseerde ons meer. Hoeveel handelaars intussen het pand verlaten hadden, wisten we niet.

Wat nu gedaan? De caféhouder gaf ons een schriftelijke toelating om ons in de gang op te houden. We belden op de eerste verdieping aan en bleven buiten staan. De verraste bewoner en diens vrouw waren bereid om ons naar ons bureel te vergezellen, waarschijnlijk om ons buiten te houden. Toch konden we door de openstaande deur een blik werpen in het salon waar op de tafel een berg verpakte horloges lag.

Eenmaal op de openbare weg, weigerde de bewoner zijn instemming om een huiszoeking uit te voeren. Op ons bureel begreep het echtpaar dat ze in nesten zat. De vrouw werd onwel en naar het hospitaal overgebracht.

De collega's die in de gang waren achtergebleven, hoorden de telefoon aanhoudend rinkelen. Vermoedelijk was het de familie van de aangehouden horlogehandelaars. Ze kregen rond 4 uur het bezoek uit Brussel van een zoon van het echtpaar. Die wilde onderhandelen om de aanhouding van zijn ouders te voorkomen. In de late namiddag werd de zaak beklonken door betaling van een boete van 505.000 frank en de afstand van 5689 armbandhorloges en 396 onderdelen voor horloges.

In de Nederlandse auto bleken zes geheime bergplaatsen te zijn gebouwd in de spatborden, de armleuningen en de vloer. Hij heeft jarenlang in het koetsenhuis van de douaneschool te Kapellen gestaan waar hij als lesmateriaal voor de nieuw aangeworven douaniers diende.

Tekst: Ereconservator Marcel Buyst, zaliger - december 2004

Object in de kijker

Rule, Britannia!

Nu een nipte meerderheid in het Verenigd Koninkrijk voor een vertrek uit de Europese Unie heeft gekozen, lijkt ons dat een gelegenheid om een object met een Britse achtergrond in de kijker te zetten.

Het gaat om een kepie van onze collega's aldaar die in de jaren 1990 in onze collectie is opgenomen. Zij dienden indertijd bij *Her (of His) Majesty's Customs and Excise*. De HMCE was als departement van de Britse overheid verantwoordelijk voor het innen van BTW, douanerechten, accijnzen en enkele andere indirecte belastingen (zoals de Air Passenger Duty en de Climate Change Levy). Natuurlijk hielden zij zich eveneens bezig met de correcte afhandeling van in- en uitvoer van goederen en diensten. Hun autoriteit – inclusief op vlak van huiszoeking en aanhouding - strekte zich daarbij uit over het hele grondgebied van het Verenigd Koninkrijk.

De geüniformeerde ambtenaren hadden hun oorsprong in de in 1971 opgeslorpte Waterguard, die van oudsher instond voor de controle in zee- en luchthavens. In hun insigne werd prominent een portcullis opgenomen, de metalen valpoort die we kennen uit middeleeuwse kastelen, met bovenaan de Queen's Crown.

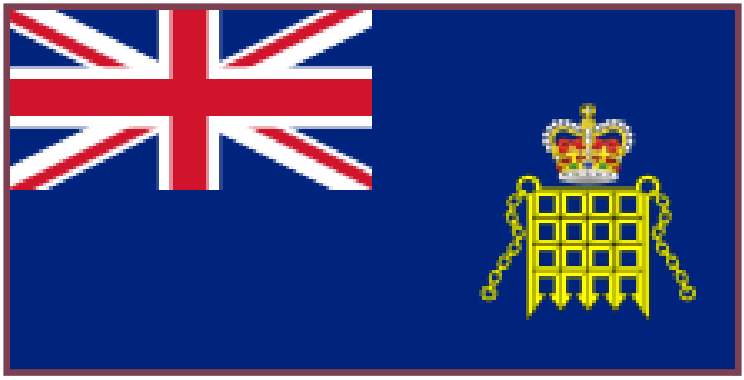

In 2005 fusioneerde *HMCE* met de *Inland Revenue* (directe belastingen) waardoor een nieuw departement *HM Revenue and Customs* ontstond. In 2008 werden een aantal opdrachten doorgegeven aan het *UK Border Agency* dat afhangt van Binnenlandse Zaken. Of de poorten na de Brexit weer onherroepelijk dicht zullen gaan, valt nog af te wachten. Voor onze collega's aan beide zijden van het Kanaal zullen er ongetwijfeld wel ingrijpende veranderingen volgen.

Tekst: Francis Huijbrechts (conservator D&A-museum)